

Når børn, der har været på Julemærkehjem, bliver voksne

En karakteristik af børn på Julemærkehjem
før opholdet og senere i livet

Susan I. Michelsen
Anne Thorsted
Rikke F. Krølner
Mette Kristoffersen
Lau C. Thygesen

Når børn, der har været på Julemærkehjem, bliver voksne

En karakteristik af børn på Julemærkehjem før opholdet og senere i livet

Susan I. Michelsen
Anne Thorsted
Rikke F. Krølner
Mette Kristoffersen
Lau C. Thygesen

Intern reviewer: Pernille Due

Copyright © 2020
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Uddrag, herunder figurer og tabeller, er tilladt mod tydelig kildegengivelse.

Elektronisk udgave: 978-87-7899-525-4

Statens Institut for Folkesundhed
Studivstræde 6
1455 København K

Rapporten kan downloades fra
www.sdu.dk/sif

Forord

Julemærkehjemmene har eksisteret i over 100 år, men der er gennemført meget få undersøgelser af børnenes liv efter opholdet. Under opholdet opnår børnene en højere livskvalitet, øger troen på sig selv, taber sig i vægt og får sundere kost- og motionsvaner, men det kan være udfordrende for børnene og familierne at vedligeholde de gode resultater, når barnet kommer hjem. En igangværende evaluering undersøger implementeringen og effekten af en udvidet opfølgningsindsats i familierne efter børnene kommer hjem.

Det er aldrig systematisk undersøgt, hvordan det går børn, der har været på Julemærkehjem, når de bliver voksne. Hvor mange får en uddannelse og bliver en del af arbejdsmarkedet? Hvor mange stifter familie, og hvordan er deres fysiske og psykiske sundhed?

Med unikke data på børn, der har været på Julemærkehjem siden 1992, har Julemærkefonden og Liljeborgfonden ønsket en registerbaseret opfølgning af børnene.

Denne minirapport beskriver derfor uddannelse, beskæftigelse, samliv samt fysisk og psykisk sygdom i alderen 18, 25 og 30 år for børn, der har været på Julemærkehjem. Desuden karakteriseres børn, der kommer på Julemærkehjem, med hensyn til socioøkonomisk baggrund og sygelighed.

Tak til Liljeborgfonden, der har finansieret undersøgelsen. Rapporten er udarbejdet af en projektgruppe ved Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

Morten Grønbæk
Direktør
Statens Institut for Folkesundhed, SDU

Indhold

Forord	3
Formål	5
Metode	6
Undersøgelhedsdesign	6
Børn, der har været på Julemærkehjem	6
Børn, der ikke har været på Julemærkehjem	6
Oplysninger fra registre i Danmarks Statistik	7
Etik og datasikkerhed	7
Læsevejledning	8
Resultater	9
Karakteristik af børn på Julemærkehjem	9
Status i 18-årsalderen	12
Fagligt niveau ved afslutning af grundskolen	12
Uddannelse, beskæftigelse og bopæl	14
Sygelighed.....	16
Status i 25-årsalderen	18
Uddannelse, beskæftigelse og samliv	18
Sygelighed.....	20
Status i 30-årsalderen	22
Uddannelse, beskæftigelse og samliv	22
Sygelighed.....	24
Sammenfatning	27

Formål

Formålet med denne minirapport er for det første at karakterisere børn, der kommer på Julemærkehjem, med hensyn til forældres uddannelse, erhverv og samliv samt barnets fysiske og psykiske sygelighed det år, de er på Julemærkehjem, og sammenligne resultaterne med resultater fra børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

For det andet er formålet at give et overblik over, hvordan det går børn, der har været på Julemærkehjem i ungdom og tidlig voksenalder. Vi beskriver sociale og helbredsmæssige forhold i 18-, 25- og 30-årsalderen blandt børn, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem, men som har samme socioøkonomiske baggrund.

Der gøres status over følgende:

- 1) Fagligt niveau ved afslutning af grundskolen samt igangværende og opnået uddannelse
- 2) Tilknytning til arbejdsmarkedet eller andet forsørgelsesgrundlag, fx overførselsindkomst
- 3) Samliv
- 4) Kontakt til sundhedssystemet med hensyn til fysisk og psykisk sygdom

Metode

Undersøgellesdesign

Undersøgelsen er udelukkende baseret på oplysninger fra nationale registre. Børn, der har været på Julemærkehjem, er identificeret i Julemærkefondens arkiver (via Rigsarkivet AVnr. 20733). Ud fra børnenes CPR-numre er det muligt at undersøge deres skolegang, uddannelse, indkomst, beskæftigelse og bopæl i nationale registre. Vi har her sammenlignet børn, der har været på Julemærkehjem, med børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Børnenes forældre er identificeret i registre med henblik på at beskrive børnenes socioøkonomiske baggrund. Alle opgørelser udarbejdes via Danmarks Statistiks servere, hvor forskere kun har adgang til krypterede CPR-numre på børn og forældre, og i afrapportering af resultater optræder alle personer anonymt.

Børn, der har været på Julemærkehjem

Information om børn, der har været på Julemærkehjem, er indhentet fra Rigsarkivet. I alt 15.737 børn, der har været på et af fire Julemærkehjem i perioden 1992-2017, indgår i undersøgelsen. I 2018 åbnede et femte Julemærkehjem, men børn fra dette indgår således ikke.

Børnene i denne undersøgelse er født i perioden 1977-2009. Alle børn indgår ikke i alle analyser, da det afhænger af deres alder i 2018, hvilket forhold der er relevant at undersøge. For enkelte variable kan antallet af børn tillige begrænses af, hvor lang tilbage i tid pågældende information findes (for eksempel karakterer ved afslutning af grundskolen).

Børn, der ikke har været på Julemærkehjem

Der anvendes to sammenligningsgrupper. Den første sammenligningsgruppe er børn, der ligner børn, der har været på Julemærkehjem, med hensyn til køn og alder. Denne sammenligningsgruppe bruger vi til at beskrive de faktiske forskelle mellem unge, der har og ikke har været på Julemærkehjem som børn.

Den anden sammenligningsgruppe omfatter børn, der ligner børn, der har været på Julemærkehjem, med hensyn til køn, alder, herkomst, forældres uddannelse, samliv og beskæftigelse. Denne sammenligningsgruppe anvender vi til at forsøge at fjerne den del af forskellen på de unge, der har og ikke har været på Julemærkehjem, der skyldes, at de har forskellige socioøkonomiske baggrunde.

Sammenligningsgrupperne er udtrukket i registre så der er cirka fire sammenligningsbørn per barn, der har været på Julemærkehjem. Den første gruppe af i alt 63.024 børn, der ikke har været på Julemærkehjem, er udtrukket, så de har samme køn og alder som børnene, der har været på Julemærkehjem. Den anden gruppe af i alt 63.291 børn er udtrukket, så de har samme køn, alder, herkomst og for forældre samme uddannelsesnivea, hovedindkomstkilde, job- og samlivsstatus det år, barnet er på Julemærkehjem. Der kan være børn, der er med i begge sammenligningsgrupper. I den anden sammenligningsgruppe optræder enkelte unge desuden flere gange, da det for nogle børn, der har været på Julemærkehjem, ikke har været muligt at finde fire forskellige børn, der ikke

har været på Julemærkehjem, med præcis samme køn, alder, herkomst og samme uddannelse, samliv og beskæftigelse for forældre.

Oplysninger fra registre i Danmarks Statistik

For gruppen af børn, der har været på Julemærkehjem, samt for de to sammenligningsgrupper har vi identificeret oplysninger om børnenes socioøkonomiske baggrund i form af forældres højest fuldførte uddannelse, beskæftigelse, hovedindkomstkilde og samliv for at kunne karakterisere børnenes sociale vilkår.

I projektet er der anvendt data fra Befolkningsregisteret, Elevregisteret, Grundskolekarakterregisteret, Uddannelsesregisteret, Arbejdsklassifikationsmodulet, Landspatientregisteret og Sygesikringsregisteret i Danmarks Statistik. Med data herfra har vi beskrevet karakterer i grundskolen, ungdoms- eller videregående uddannelse, tilknytning til arbejdsmarkedet, modtagelse af overførselsindkomst samt samliv og sygelighed ved alder 18, 25 og 30 år.

For hver oplysning gælder, at få børn og forældre mangler oplysninger i registre det år, barnet er på Julemærkehjem, typisk <1%. Børn med manglende oplysninger placeres i den hyppigste gruppe i hver kategori, det vil sige dansk herkomst, bor med begge forældre, to forældre i arbejde og bor med 1-2 søskende. For børn, der ikke har været på Julemærkehjem, mangler 3% dog oplysninger om forældres uddannelse primært børn hvis forældre er indvandret, og som derfor mangler oplysninger tilbage i tid. Status for unge med manglende oplysninger om forældres uddannelse, samt unge, der mangler oplysninger om egen uddannelse, beskæftigelse og samliv, er angivet som uoplyst.

Børnenes fysiske og psykiske sygelighed, inden de kommer på Julemærkehjem, er målt ved hospitalskontakt (indlæggelse eller besøg i dagstiden) for specifikke fysiske og psykiske diagnoser. Diagnoserne er udvalgt, fordi de skønnes at have betydning for børns trivsel i hverdagen, for eksempel diabetes eller ADHD. For privatpraktiserende børnelæger og psykiatere gælder, at det ikke er muligt at få oplysninger om diagnoser. Et barn, der har været minimum tre gange hos en privatpraktiserende børnelæge, er dog kategoriseret som havende en fysisk diagnose, mens et barn, der har været hos privatpraktiserende børnepsykiater inden for de seneste 5 år, er kategoriseret som havende en psykisk diagnose. Fysisk og psykisk sygelighed inden opholdet er kun opgjort for børn født fra 1994 og senere, da information om diagnoser givet ved kontakt til hospital ikke er komplette før dette år. Fysisk og psykisk sygelighed er derfor kun anvendt i karakteristikken af børn, der har været på Julemærkehjem, da analyse af hvordan det går børnene senere, primært inkluderer de ældre børn, der mangler information om sygelighed.

Tegn på psykisk mistrivsel er defineret ved kontakt til psykolog eller psykiater i dagtiden, mens alvorlige tegn på psykisk mistrivsel er defineret ved indlæggelse på psykiatrisk afdeling, kontakt til psykiatrisk skadestue eller indlæggelse efter selvmordsforsøg. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at en del unge, der mistrives, ikke har kontakt til psykolog eller psykiater, og at andre datakilder end registre bør inddrages, hvis man ønsker en tilbundsående undersøgelse af de unges trivsel i voksenalderen.

Etik og datasikkerhed

Projektet overholder det danske kodeks for integritet i forskning samt Databeskyttelsesforordningen (GDPR) (EU) 2016/679 og er registreret i Syddansk Universitets forskningsfortegnelse

(anmeldelsesnummer 10.665). Formidlingen af alle resultater sker således, at det ikke er muligt at identificere enkeltpersoner.

Læsevejledning

Status over de forskellige mål for karakterer, uddannelse, erhverv, indkomst, samliv og psykisk mistrivsel er i tabellerne opgjort som antal og andele i % for henholdsvis unge, der har været på Julemærkehjem som børn, og unge, der ikke har været på Julemærkehjem. For eksempel, at 59% af de 25-årige unge, der har været på Julemærkehjem som børn, er i gang med eller har afsluttet en uddannelse, mens dette gælder 81% af unge i den første sammenligningsgruppe (dvs. unge med samme køn og alder, der ikke har været på Julemærkehjem) og 76% af unge i den anden sammenligningsgruppe (det vil sige unge med samme køn, alder og socioøkonomiske baggrund).

Endelig er der i supplerende opgørelser taget højde for forskelle i socioøkonomisk baggrund i barndommen, når unge, der har og ikke har været på Julemærkehjem som børn, sammenlignes. Vi har her for udvalgte mål beregnet en odds ratio (OR) for unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem. En OR er et mål for sammenhængen mellem to forhold. I denne rapport beskrives sammenhængen mellem det at have været på Julemærkehjem og en række sociale og helbredsmæssige forhold, for eksempel uddannelse og samliv. En OR angiver, hvor meget større eller mindre odds unge, der har været på Julemærkehjem som børn, har for et givet forhold (fx ikke at have gennemført en uddannelse eller vise tegn på psykisk mistrivsel) sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem som børn. Hvis OR er 1, er der ingen forskel på unge, der har været og ikke har været på Julemærkehjem som børn. Hvis OR er større end 1, betyder det, at unge, der har været på Julemærkehjem som børn, i højere grad end unge, der ikke har været på Julemærkehjem som børn, har det forhold, der undersøges (en OR på 2,70 for *ikke* at være i arbejde betyder således, at odds for dette er 2,70 gange større for unge, der har været på Julemærkehjem sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem). Hvis OR er mindre end 1, betyder det, at unge, der har været på Julemærkehjem som børn i mindre grad end unge, der ikke har været på Julemærkehjem som børn, har det forhold, der undersøges. Der er en vis usikkerhed ved en OR og man kan ikke være sikker på, at en OR-værdi er helt præcis. Til hvert OR udregnes derfor et såkaldt sikkerhedsinterval. Dette består af et interval, hvori den sande OR med stor sandsynlighed findes. OR 2,70 (2,51-2,90) betyder således, at den sande OR med stor sandsynlighed ligger mellem 2,51 og 2,90, og at værdien 2,70 derfor med rimelig sikkerhed kan anvendes.

Der er opgivet to OR for hvert mål i rapporten svarende til de to tidligere beskrevne sammenligningsgrupper. Den første OR sammenligner unge, der har været på Julemærkehjem, med unge, der ikke har været på Julemærkehjem, idet sidstnævnte unge er udvalgt så de har samme køn og alder, som de unge, der har været på Julemærkehjem. Den anden OR sammenligner unge, der har været på Julemærkehjem, med unge, der ikke har været på Julemærkehjem, men har samme køn, alder, herkomst samt socioøkonomiske baggrund i form af forældres uddannelsesniveau, hovedindkomstkilde, job- og samlivsstatus det år, børnene er på Julemærkehjem.

Resultater

Karakteristik af børn på Julemærkehjem

Dette afsnit beskriver, hvordan børn, der kommer på Julemærkehjem, adskiller sig fra børn, der ikke kommer på Julemærkehjem. Vi sammenligner knap 16.000 børn, der har været på Julemærkehjem, med to grupper af hver cirka 63.000 børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Børnene har været på Julemærkehjem i perioden 1992-2017.

Tabel 1 viser karakteristika for børn, der har været på Julemærkehjem, og børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

Der er tre kolonner med resultater. Første kolonne viser resultater for børn, der har været på Julemærkehjem, mens der er to kolonner af børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Anden kolonne beskriver børn, der ikke har været på Julemærkehjem, men har samme køn og alder som børn, der har været på Julemærkehjem. Det er denne sammenligningsgruppe, der er relevant, når vi beskriver, hvordan børn, der har været på Julemærkehjem, adskiller sig fra andre børn med hensyn til herkomst samt forældres uddannelse, beskæftigelse og samliv. Tredje kolonne beskriver også børn, der ikke har været på Julemærkehjem, men denne gruppe er sammensat, så børnene både har samme køn, alder og samme herkomst, samt forældres uddannelse, beskæftigelse og samliv, som børnene, der har været på Julemærkehjem. Denne sammenligningsgruppe anvendes i de øvrige afsnit i rapporten, hvor det beskrives, hvordan det går børn, der har været på Julemærkehjem, senere i livet med hensyn til uddannelse, sygelighed og samliv. Kolonne tre i tabel 1 (markeret med gråt) kan således blot anvendes til at få bekræftet, at denne sammenligningsgruppe faktisk er sammensat, så den ligner børn, der har været på Julemærkehjem, på alle områder fraset sygelighed i barndommen.

Børnene i denne undersøgelse har været på et af fire Julemærkehjem i perioden 1992-2017. De fleste børn (80%) er i alderen 11 til 14 år, når de er på Julemærkehjem. Lidt flere piger end drenge kommer på Julemærkehjem og 5% af børnene har anden herkomst end dansk.

Sammenligner man børn, der kommer på Julemærkehjem, med andre børn med samme køn og alder (anden kolonne i tabel 1) er der procentvis færre børn med anden herkomst end dansk, der kommer på Julemærkehjem (5% over for 11%). For børn, der kommer på Julemærkehjem, gælder desuden, at procentvis færre har forældre med videregående uddannelse (19% over for 43%), mens flere har forældre med erhvervsfaglig uddannelse (54% over for 41%) eller ingen uddannelse ud over grundskolen (24% over for 10%), færre børn, der kommer på Julemærkehjem, bor med begge forældre (40% over for 66%), færre har to forældre, der er i arbejde (37% over for 61%), og flere er det eneste barn i husstanden (26% over for 17%), sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Desuden har procentvis flere af de børn, der kommer på Julemærkehjem, fysiske og/eller mentale diagnoser (fysiske diagnoser 31% over for 14%, mentale diagnoser 9% over for 6%). Fysiske diagnoser er hyppigst diagnoser stillet på et hospital og spænder vidt på forskellige områder af kroppen. Nogle af de hyppigste fysiske diagnoser blandt børn, der har været på Julemærkehjem, er overvægt, astma, forstyrrelse af tarmfunktion, ufrivillig vandladning, skelen og medfødt hjertefejl. At andelen med fysisk diagnose er større blandt børn, der kommer på

Julemærkehjem, sammenlignet med børn, der ikke kommer på Julemærkehjem kan næsten, men ikke helt, forklares med, at børn med overvægt, der har været på Julemærkehjem, langt oftere har fået stillet en overvægtsdiagnose end børn med overvægt, der ikke har været på Julemærkehjem. Mentale diagnoser er hyppigst diagnoser stillet af en psykiater på et hospital. Nogle af de hyppigste mentale diagnoser blandt børn, der har været på Julemærkehjem, er ADHD, autisme, reaktion på svær belastning og tics.

Tabel 1.

Karakteristik af børn, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet andre børn.

	Børn, der har været på Julemærkehjem (n=15.737)	Børn, der ikke har været på Julemærkehjem med samme køn og alder (n=63.024)	Børn, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst samt forældres uddannelse, samliv og beskæftigelse (n=62.491)
Køn, %			
Drenge	43,1	43,1	43,1
Piger	56,9	56,9	56,9
Alder ved ophold, %			
7-8 år ¹	3,3	3,4	3,4
9-10 år	16,5	17,1	17,0
11-12 år	44,9	44,0	44,0
13-14 år	34,8	34,0	34,9
15-16 år	0,6	1,4	1,4
Herkomst, %			
Dansk	94,7	89,1	94,8
Efterkommer	4,0	5,9	3,6
Indvandrer	1,3	5,0	1,6
Forældres højest fuldførte uddannelse², %			
Videregående	19,2	43,4	20,0
Erhvervsfaglig	54,2	41,1	54,0
Gymnasial	2,3	2,7	2,2
Grundskole	23,7	10,1	23,3
Uoplyst	0,6	2,7	0,5
Forældres beskæftigelse³, %			
To forældre i arbejde	37,3	60,7	39,0
Én forælder i arbejde	38,8	26,9	39,0
Ingen forældre i arbejde	23,8	12,5	22,1
Familiestruktur, %			
Bor med begge forældre	39,9	66,1	40,1
Bor i sammenbragt familie	18,5	12,1	18,4
Bor med én forælder	40,4	20,0	40,4
Bor ikke med forældre	1,3	1,9	1,2
Søskende, %			
Bor ikke med søskende	26,1	17,2	22,8
Bor med 1-2 søskende	66,9	74,0	68,5
Bor med 3 eller flere søskende	7,0	8,9	8,8
Sygelighed⁴, %			
Fysisk diagnose	31,2	14,1	15,4
Mental diagnose	9,0	6,0	8,1

¹ Der er meget få børn i alderen 4-6 år. Disse er lagt ind i gruppen af 7-9-årige.

² Blandt juridiske forældre, uanset om barnet bor med dem, samt forældres partnere, som barnet bor med i året for opholdet på Julemærkehjem.

³ Blandt voksne, som barnet bor med i året for opholdet på Julemærkehjem (juridiske forældre og partnere til forældre).

⁴ I opgørelsen indgår kun børn født fra 1994 og senere, da information om diagnoser givet ved kontakt til hospital ikke er komplette før. Dette svarer til cirka halvdelen af børnene i de øvrige analyser.

Status i 18-årsalderen

Dette afsnit beskriver sociale forhold og sygelighed i det år, de unge fylder 18 år, for godt 13.000 unge, der har været på Julemærkehjem i perioden 1992-2017, sammenlignet med to grupper af unge på hver godt 53.000, der ikke har været på Julemærkehjem.

Fagligt niveau ved afslutning af grundskolen

Fagligt niveau er målt ved karakterer givet ved afslutning af 9. klasse. For et mindre antal elever er der registreret karakterer fra 10. klasse, men ikke fra 9. klasse og her indgår 10. klasses karakterer i stedet.

Standpunkt i dansk vurderes gennem fire karakterer for henholdsvis skriftlig dansk, mundtlig dansk, læsning og retskrivning. Retsskrivning og læsning indgår begge med vægten $\frac{1}{4}$, skriftlig dansk med vægten $\frac{1}{2}$ og mundtlig dansk med vægten 1. Ved beregning af samlet prøvekarakter i dansk indgår de samme discipliner med samme vægte. Vægtene er dem, der anvendes ved Folkeskolens Afgangsprøve.

Standpunkt i matematik vurderes gennem tre karakterer for henholdsvis mundtlig matematik (indgår med vægten 1), skriftlig matematik med hjælpemidler (indgår med vægten $\frac{1}{2}$) og skriftlig matematik uden hjælpemidler (indgår med vægten $\frac{1}{2}$). Ved beregning af samlet prøvekarakter i matematik indgår skriftlig matematik med og uden hjælpemidler, hver med vægten 1. Vægtene er dem, der anvendes ved Folkeskolens Afgangsprøve.

Tabel 2.1 viser status for karakterer ved afslutning af grundskolen. I tabellen indgår kun børn født i 1991 og frem, da registeret for karakterer ikke er komplet for de ældste årgange af unge, som indgår i denne undersøgelse. I opgørelsen indgår tillige kun unge, der er gamle nok til med rimelig sikkerhed at have afsluttet grundskolen på det tidspunkt, hvor vi opgør status for karakterer i grundskolen, det vil sige børn, der blevet 17 år senest i juli 2019.

Knap hver tredje ung, der har været på Julemærkehjem, har ikke afsluttet dansk og matematik med en karakter, mens godt halvdelen mindst har fået karakteren 02 i dansk og matematik ved standpunkt og prøver. Dette er færre end blandt unge, der ikke har været på Julemærkehjem, hvor godt hver syvende af de unge ikke har afsluttet dansk og matematik med en karakter og 80% af de unge har fået mindst karakteren 02 i dansk og matematik. Det lavere karakterniveau ses også ved, at unge, der har været på Julemærkehjem, har et karaktergennemsnit i både dansk og matematik, der ligger cirka to karakterer under gennemsnittet for unge, der ikke har været på Julemærkehjem (første og anden kolonne tabel 2.1).

Når der tages højde for de unges socioøkonomiske baggrund, bliver forskellene mindre mellem unge, der har været på Julemærkehjem, og unge, der ikke har været på Julemærkehjem (tabel 2.1 kolonne et og tre). Der er dog stadig procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, der ikke har afsluttet alle fag med en karakter i grundskolen, og blandt de unge, der har afsluttet alle fag med en karakter, er gennemsnittet godt én karakter lavere, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 2.1

Karakterer ved afslutning af grundskolen for unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med andre unge.

	Unge, der har været på Julemærkehjem som børn (n=8.165)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem med samme køn og alder (n=32.738)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst samt forældres uddannelse, samliv og beskæftigelse (n=32.476)
Gennemsnitskarakterer			
Dansk standpunkt	4,9	6,8	6,1
Dansk afgangsprøve	5,2	7,1	6,4
Matematik standpunkt	4,4	6,6	5,8
Matematik afgangsprøve	4,5	6,7	5,9
Samlet om karakterer i dansk og matematik, %			
Karakter 02 og derover i alle dansk- og matematikdiscipliner	55,3	78,0	71,8
Mindre end karakter 02 i én eller flere discipliner	15,4	7,3	10,5
Har ikke alle karakterer i dansk og matematik	29,3	14,8	17,8
Dansk standpunkt, %			
Karakter 02 og derover	75,1	87,5	84,8
Mindre end karakter 02	6,3	2,5	3,8
Har ikke karakterer i alle discipliner	18,7	10,0	11,4
Dansk prøve karakter, %			
Karakter 02 og derover	71,4	85,9	82,8
Mindre end karakter 02	5,3	2,2	3,1
Har ikke karakterer i alle discipliner	23,3	11,9	14,0
Matematik standpunkt, %			
Karakter 02 og derover	69,0	85,9	81,1
Mindre end karakter 02	9,0	3,7	5,7
Har ikke karakterer i alle discipliner	22,1	11,4	13,2
Matematik prøve karakter, %			
Karakter 02 og derover	66,9	83,6	79,5
Mindre end karakter 02	12,4	5,3	7,8
Har ikke karakterer i alle discipliner	20,8	11,1	12,7

Unge, der har været på Julemærkehjem, har således godt to gange så høje odds for *ikke* at opnå alle karakterer i dansk og matematik ved afslutning af grundskolen (OR 2,32; 2,16-2,53) sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem. Tager man højde for børnenes socioøkonomiske baggrund, bliver odds godt halvanden gang så høje for unge, der har været på

Julemærkehjem, for *ikke* at opnå alle karakterer (OR 1,56;1,45-1,67) sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Uddannelse, beskæftigelse og bopæl

Tabel 2.2 viser uddannelse, beskæftigelse/hovedindkomstkilde og bopæl for de unge. Langt de fleste unge er i 18-årsalderen i gang med en uddannelse. I alt 40% går på en erhvervsuddannelse, mens 25% går på en gymnasial uddannelse, og enkelte er påbegyndt en videregående uddannelse. Knap to ud af tre bor stadig hjemme hos deres forældre.

Procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, er dog uden for skole- og uddannelsessystemet i 18-årsalderen sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (22% over for 9%). Cirka hver femte af disse 18-årige unge uden for uddannelsessystemet (uanset om de har været på Julemærkehjem eller ej) er i arbejde (fremgår ikke af tabellen). Procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, er stadig i gang med grundskolen, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (12% over for 5%).

De fleste unge, men procentvis færre unge, der har været på Julemærkehjem, lever som 18-årige af uddannelsesstøtte (SU) sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (56% over for 74%). Samtidig er procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, registreret uden nogen form for indkomst det år, de er 18 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (20% over for 7%). Godt hver fjerde af disse 18-årige uden registreret indkomst (uanset om de har været på Julemærkehjem eller ej) er i hvert fald noget af året tilmeldt en uddannelse eller skole, hyppigst en erhvervsfaglig uddannelse, men modtager ikke uddannelsesstøtte (data fremgår ikke af tabellen).

I alt 15% af de unge, der har været på Julemærkehjem, og 11% af de unge, der ikke har været på Julemærkehjem, lever af indkomst fra arbejde som 18-årige. De fleste af disse unge går samtidig på en erhvervsfaglig uddannelse (data fremgår ikke af tabellen). Procentvis færre unge, der har været på Julemærkehjem, bor sammen med deres forældre, når de er 18 år gamle, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (63% over for 78%).

Når der tages højde for de unges socioøkonomiske baggrund, bliver forskellene mindre mellem unge, der har været på Julemærkehjem, og unge, der ikke har været på Julemærkehjem (tabel 2.2 kolonne et og tre). Der er dog stadig procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, der ikke er i gang med uddannelse eller i arbejde som 18-årige, og procentvis færre, der bor hos forældre, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 2.2

Uddannelse, beskæftigelse og bopæl i 18-årsalderen for unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med andre unge.

	Unge, der har været på Julemærkehjem som børn (n=13.349)	Unge, der <u>ikke</u> har været på Julemærkehjem, med samme køn og alder (n=53.468)	Unge, der <u>ikke</u> har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst samt forældres uddannelse, samliv og beskæftigelse (n=53.021)
Igangværende uddannelse, %			
Videregående	<0,5	<0,5	<0,5
Erhvervsfaglig	40,2	23,8	31,0
Gymnasial	25,2	61,3	48,8
Grundskole	12,4	5,4	7,5
Ikke i gang med skole eller uddannelse	22,2	9,4	12,5
Ungdomsuddannelse⁵, %			
I gang med ungdomsuddannelse	65,4	85,2	79,9
Ikke i gang med ungdomsuddannelse	34,6	14,8	20,1
Hovedindkomstkilde, %			
Arbejde	15,4	10,8	13,3
Uddannelsesstøtte, oftest SU	56,2	74,1	68,3
Overførselsindkomst	2,9	1,2	1,9
Ej uddannelsesstøtte, indtægt fra arbejde eller overførselsindkomst	19,8	7,0	10,5
Uoplyst	5,8	6,8	6,0
Overordnet beskæftigelse			
Skole, uddannelse eller arbejde	82,8	92,8	90,7
Hverken skole, uddannelse eller arbejde	16,1	5,5	8,4
Uoplyst	1,1	1,7	0,8
Samliv, %			
Bor hos forældre	63,2	77,5	71,8
Bor alene	24,8	11,8	17,1
Bor med partner	5,8	3,1	4,8
Uoplyst	6,2	7,7	6,4

Unge, der har været på Julemærkehjem har godt tre gange så høje odds for *ikke* at være i gang med en ungdomsuddannelse, når de er 18 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 3,05;2,92-3,18). Når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund, har de unge cirka dobbelt så høje odds for *ikke* at være under uddannelse som 18-årige sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 2,11;2,02-2,20).

⁵ De meget få unge, der som 18-årige har påbegyndt videregående uddannelser, er talt med som i gang med ungdomsuddannelse

Tilsvarende er odds for at være uden for både skole- og uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet som 18-årig godt tre gang så høje for unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 3,29;3,10-3,49). Tages der højde for de unges socioøkonomiske baggrund, har unge, der har været på Julemærkehjem, godt dobbelt så høje odds for at være udenfor både skole- og uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet som 18-årige sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 2,10;1,98-2,21).

Sygelighed

Tabel 2.3 viser status for brug af egen læge, kontakt med hospital for fysisk og psykisk sygdom, samt brug af psykolog og privatpraktiserende psykiater det år, den unge fylder 18 år.

De fleste unge, der har været på Julemærkehjem, har det år, de fylder 18 år været mindst én gang hos deres egen læge, mens godt hver fjerde har været hos en speciallæge på hospitalet, og hver tiende har været indlagt for fysisk sygdom. I alt 2% har været hos en psykolog, mens 10% har været hos en psykiater enten på hospital eller hos en privatpraktiserende psykiater. Meget få har været indlagt på en psykiatrisk afdeling, og 2,6% har været på en psykiatrisk skadestue.

For alle typer af kontakt til sundhedsvæsenet gælder, at procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, har haft kontakt det år de fylder 18 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (tabel 2.3 første og anden kolonne). Procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, har for eksempel haft mere end ti kontakter til egen læge, været indlagt med fysisk sygdom eller haft kontakt til det psykiatriske system.

Når der tages højde for de unges socioøkonomiske baggrund, bliver forskellene mindre mellem unge, der har været på Julemærkehjem, og unge, der ikke har været på Julemærkehjem (tabel 2.3 første og tredje kolonne). Der er dog stadig procentvis flere unge, der har haft kontakt til sundhedsvæsenet det år, de fylder 18 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 2.3

Brug af sundhedssystem det år, den unge er 18 år, blandt unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med andre unge.

	Unge, der har været på Julemærkehjem som børn (n=13.367)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem med samme køn og alder (n=53.468)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst samt forældres uddannelse, samliv og beskæftigelse (n=53.021)
Antal besøg hos egen læge, %			
0	16,6	21,9	19,5
1-9	68,0	70,6	70,9
10 eller flere	15,4	7,6	9,6
Besøg hos læge på hospital med fysisk sygdom, %			
Nej	72,1	79,4	77,7
Ja	27,9	20,6	22,3
Indlæggelser, fysisk sygdom, %			
Ingen	89,8	94,1	92,9
1-2	9,2	5,5	6,6
3 eller flere	1,1	0,4	0,5
Psykolog, %			
Nej	98,0	98,4	98,5
Ja	2,0	1,6	1,5
Psykiater, privat og/eller på hospital			
Nej	90,2	95,9	94,5
Ja	9,8	4,1	5,6
Psykiater og/eller psykolog (tegn på psykisk mistrivsel)			
Nej	88,7	94,6	93,2
Ja	11,3	5,4	6,8
Indlæggelse på psykiatrisk afdeling			
Ingen	98,1	99,1	98,6
1	1,4	0,7	1,0
2 eller flere	0,5	0,2	0,3
Psykiatrisk skadestue			
Nej	97,4	98,9	98,4
Ja	2,6	1,1	1,6
Psykiatrisk indlæggelse, skadestue og/eller selvmordsforsøg (tegn på alvorlig psykisk mistrivsel)			
Nej	93,3	98,4	97,6
Ja	3,7	1,7	2,4

Unge, der har været på Julemærkehjem, har godt dobbelt så høje odds for at have haft tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, defineret som at have haft indlæggelse på psykiatrisk afdeling, kontakt til

psykiatrisk skadestue og/eller kontakt til hospital efter selvmordsforsøg, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 2,28;2,04-2,55). Når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund, har de cirka halvanden gang så høje odds for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel som 18-årige sammenlignet med andre unge (OR 1,56;1,43-1,76).

Nogenlunde samme resultater ses for tegn på psykisk mistrivsel i det år de fylder 18 år, defineret som kontakt til psykolog eller besøg hos psykiater. Her er odds for tegn på psykisk mistrivsel for unge, der har været på Julemærkehjem 2,23 (2,09-2,38) sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem, mens odds er 1,75 (1,64-1,86), når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund.

Status i 25-årsalderen

Dette afsnit beskriver sociale forhold og sygelighed i det år, de unge fylder 25 år, for godt 8.000 unge, der har været på Julemærkehjem i perioden 1992-2009, sammenlignet med to grupper af unge på hver godt 33.000, der ikke har været på Julemærkehjem.

Uddannelse, beskæftigelse og samliv

Tabel 3.1 viser status for uddannelse, beskæftigelse/hovedindkomstkilde og samliv for de unge det år, de bliver 25 år. I alt 34% af de unge, der har været på Julemærkehjem, er under uddannelse, 43% lever af indtægt fra arbejde (heraf er nogle i gang med en erhvervsuddannelse), og 26% lever af overførselsindkomst fra det offentlige.

Procentvis færre unge, der har været på Julemærkehjem er under uddannelse, når de er 25 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (34% over for 51%). Blandt de unge, der er under uddannelse, er procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, i gang med en erhvervsfaglig uddannelse (17% over for 10%). Tilsvarende er procentvis færre unge, der har været på Julemærkehjem, i gang med en videregående uddannelse, når de er 25 år gamle, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (14% over for 40%).

Ser man på hvordan de unge forsørger sig selv, er andelen af unge, der er i arbejde i 25-årsalderen, nogenlunde den samme blandt unge, der har og ikke har været på Julemærkehjem (43% og 46%). Unge, der er under erhvervsfaglig uddannelse, får ofte løn under uddannelsen og lever af denne i stedet for af SU. Procentvis færre unge, der har været på Julemærkehjem, lever af SU, mens flere er på overførselsindkomst sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem. Særligt er flere unge, der har været på Julemærkehjem, på kontanthjælp sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (17% over for 5%, data ikke vist).

Procentvis lidt flere unge, der har været på Julemærkehjem, bor hos deres forældre i 25-årsalderen og lidt færre bor med en partner sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Når der tages højde for de unges socioøkonomiske baggrund, bliver forskellene mindre mellem unge, der har været på Julemærkehjem, og unge, der ikke har været på Julemærkehjem (tabel 3.1 først og tredje kolonne). Der er dog stadig procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, der ikke er i gang med eller har afsluttet en uddannelse ud over grundskolen som 25-årige (38% over for 22%) og procentvis flere, der lever af overførselsindkomst (26% over for 14%), sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 3.1

Uddannelse, beskæftigelse og samliv i 25-årsalderen for unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med andre unge.

	Unge, der har været på Julemærkehjem som børn (n=8.347)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem med samme køn og alder (n=33.435)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst samt forældres uddannelse, samliv og beskæftigelse (n=33.176)
Igangværende uddannelse, %			
Videregående	14,5	40,3	29,4
Erhvervsfaglig	17,0	10,1	12,6
Gymnasial	1,1	0,7	0,9
Grundskole	1,3	<0,5	0,6
Ikke i gang med skole/uddannelse	66,1	48,6	56,5
Højest fuldførte uddannelse, %			
Videregående	4,5	19,1	13,5
Erhvervsfaglig	24,7	23,6	26,8
Gymnasial	13,7	31,3	24,7
Grundskole	53,9	21,2	31,7
Uoplyst	3,1	4,7	3,3
Uddannelsesstatus			
Afsluttet eller i gang med uddannelse	59,1	81,2	75,2
Ikke afsluttet, ikke i gang med uddannelse	37,8	14,1	21,5
Uoplyst	3,1	4,7	3,3
Hovedindkomstkilde, %			
Arbejde	43,2	45,6	48,7
Uddannelsesstøtte, oftest SU	14,7	29,9	22,8
Overførselsindkomst	25,7	9,9	13,9
Ej indtægt fra uddannelse, arbejde eller overførselsindkomst	6,9	3,9	4,9
Uoplyst	9,6	10,8	9,8
Samliv, %			
Bor med partner	32,5	38,2	39,6
Enlig	44,9	40,5	40,3
Bor hos forældre	11,9	8,4	8,7
Uoplyst	10,6	12,9	11,5

Unge, der har været på Julemærkehjem, har godt 3½ gange større odds for *ikke* at være i gang med eller have afsluttet en uddannelse, når de er 25 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 3,67;3,48-3,88). Når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund, har de godt dobbelt så høje odds for *ikke* at være i gang med eller have afsluttet en uddannelse som 25-årige sammenlignet med andre unge (OR 2,23;2,12-2,35).

Nogenlunde samme odds ses for at være på overførselsindkomst, når de unge er 25 år. Her er odds for at være på overførselsindkomst for unge, der har været på Julemærkehjem, 3,19 (3,00-3,39), sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem, mens odds er 2,18 (2,05-2,31), når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund.

Sygelighed

Tabel 3.2 viser status for brug af egen læge, kontakt med hospital for fysisk og psykisk sygdom samt brug af psykolog og privatpraktiserende psykiater det år, den unge fylder 25 år.

Unge, der har været på Julemærkehjem, bruger oftere sundhedsvæsenet, når de er 25 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem. Procentvis flere af de unge, der har været på Julemærkehjem, har for eksempel i deres 25. leveår mere end ti besøg hos egen læge sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (20,8% over for 12,0%). Ligeledes har procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, været indlagt på hospitalet med fysisk sygdom sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (13,7% over for 8,0%). Det gælder også besøg hos psykiater på hospital og/eller hos privat praktiserende psykiater (11,9 % over for 4,6%). Der er tillige procentvis flere af de unge, der har været på Julemærkehjem, der har henvendt sig i en psykiatrisk skadestue sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (1,93% over for 0,94%), og der ser ud til at være procentvis lidt flere af de unge, der har været på Julemærkehjem, der har været til psykolog sammenlignet med andre unge (3,3 % over for 2,7%).

Tabel 3.2

Brug af sundhedssystem det år, den unge er 25 år, for unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med andre unge.

	Unge, der har været på Julemærkehjem som børn (n=8.347)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem med samme køn og alder (n=33.435)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst samt forældres uddannelse, samliv og beskæftigelse (n=33.176)
Antal besøg hos egen læge, %			
0	22,2	27,1	25,1
1-9	57,0	61,0	60,9
10 eller flere	20,8	12,0	14,0
Besøg hos læge på hospital med fysisk sygdom, %			
Nej	63,4	73,9	71,9
Ja	36,6	26,1	28,1
Indlæggelser, fysisk sygdom, %			
Ingen	86,3	92,0	90,8
1-2	12,1	7,5	8,5
3 eller flere	1,6	0,6	0,7
Psykolog, %			
Nej	96,8	97,3	97,4
Ja	3,3	2,7	2,6
Psykiater, privat og/eller på hospital			
Nej	88,2	95,4	93,7
Ja	11,9	4,6	6,3
Psykiater og/eller psykolog (tegn på psykisk mistrivsel)			
Nej	85,6	92,9	91,5
Ja	14,4	7,1	8,5
Indlæggelse på psykiatrisk afdeling			
Ingen	97,7	99,0	98,7
1	1,6	0,6	0,8
2 eller flere	0,8	<0,5	0,5
Psykiatrisk skadestue			
Nej	98,1	99,1	98,7
Ja	1,9	0,9	1,3
Psykiatrisk indlæggelse, skadestue og/eller selvmordsforsøg (tegn på alvorlig psykisk mistrivsel)			
Nej	96,7	98,6	98,0
Ja	3,3	1,4	2,0

Unge, der har været på Julemærkehjem, har godt dobbelt så høje odds for at have tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, defineret som at have haft indlæggelse på psykiatrisk afdeling, kontakt til psykiatrisk skadestue og/eller kontakt til hospital efter selvmordsforsøg det år, de bliver 25 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 2,39;2,06-2,78). Når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund, har de godt halvanden gang så høje odds for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel som 25-årige sammenlignet med andre unge (OR 1,73;1,50-2,00).

Nogenlunde samme resultater ses på mere for tegn på psykisk mistrivsel i 25-årsalderen, defineret som kontakt til psykolog eller besøg hos psykiater det år, man bliver 25 år. Her er odds for tegn på psykisk mistrivsel for unge, der har været på Julemærkehjem, 2,21 (2,05-2,38), sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem, mens odds er 1,80 (1,68-1,94), når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund.

Status i 30-årsalderen

Dette afsnit beskriver sociale forhold og sygelighed i det år, de unge fylder 30 år, for godt 4.000 unge, der har været på Julemærkehjem i perioden 1992-2003, sammenlignet med to grupper af unge på hver knap 17.000, der ikke har været på Julemærkehjem.

Uddannelse, beskæftigelse og samliv

Tabel 4.1 viser status for uddannelse, beskæftigelse/hovedindkomstkilde og samliv for unge det år, de bliver 30 år.

Godt halvdelen af de unge, der har været på Julemærkehjem, er som 30-årige i arbejde, mens godt hver tredje er på overførselsindkomst, hyppigst kontanthjælp. Knap halvdelen bor med en partner. Procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, er uden uddannelse, når de er 30 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (46% over for 17%). Procentvis færre unge, der har været på Julemærkehjem, er i arbejde, når de er 30 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (52% over for 73%). Samme andel er under uddannelse, men procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, er på overførselsindkomst sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (34% over for 13%). Særligt er flere unge, der har været på Julemærkehjem, på kontanthjælp sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (21% over for 6%) (data ikke vist).

Procentvis færre unge, der har været på Julemærkehjem, bor med en partner sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (46,1% over for 60,0%).

Når der tages højde for de unges socioøkonomiske baggrund, bliver forskellene mindre mellem unge, der har været på Julemærkehjem, og unge, der ikke har været på Julemærkehjem (tabel 4.1 første og tredje kolonne). Der er dog stadig procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, der er uden for arbejdsmarkedet som 30-årige, procentvis flere, der lever af overførselsindkomst, og færre, der bor med en partner, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.1

Uddannelse, beskæftigelse og bopæl i 30-årsalderen for unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med andre unge.

	Unge, der har været på Julemærkehjem (n=4.149)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem med samme køn og alder (n=16.615)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst samt forældres uddannelse, samliv og beskæftigelse (n=16.463)
Højest fuldførte uddannelse, %			
Videregående	12,0	40,5	29,2
Erhvervsfaglig	31,7	29,0	33,2
Gymnasial	6,2	7,8	7,4
Ingen uddannelse	45,8	17,0	25,6
Uoplyst	4,3	5,7	4,5
Hovedindkomstkilde, %			
Arbejde	51,8	72,8	69,5
Uddannelsesstøtte, oftest SU	6,9	7,3	6,9
Overførelsesindkomst	34,3	13,3	17,8
Ej uddannelsesstøtte, indtægt fra arbejde eller overførelsesindkomst	5,0	3,5	3,7
Uoplyst	2,0	3,2	2,1
Beskæftigelse, %			
I arbejde	51,8	72,8	69,5
Ikke i arbejde	46,2	24,0	28,4
Uoplyst	2,0	3,2	2,1
Samliv og bopæl, %			
Gift/registreret partner	18,1	26,3	24,1
Bor med partner	28,0	33,7	34,8
Enlig	42,8	29,8	32,4
Bor hos forældre	7,7	4,8	5,0
Uoplyst	3,4	5,4	3,7
Overordnet samliv			
Bor med partner	46,1	60,0	58,9
Bor ikke med partner	50,5	34,6	37,4
Uoplyst	3,4	5,4	3,7

Unge, der har været på Julemærkehjem, har knap tre gange større odds for *ikke* at være i arbejde, når de er 30 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 2,70;2,51-2,90). Når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund, har de godt dobbelt så høje odds for *ikke* at være i arbejde som 30-årige sammenlignet med andre unge (OR 2,19;2,04-2,35).

Tilsvarende er odds for ikke at bo med en partner som 30-årig knap dobbelt så stor for unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 1,90; 1,77-2,04). Tages der højde for de unges socioøkonomiske baggrund, de var på Julemærkehjem, har unge, der har været på Julemærkehjem, godt halvanden gange højere odds (OR

1,72; 1,61-1,85) for ikke at bo med partner som 30-årige sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Sygelighed

Tabel 4.2 viser status for brug af egen læge, kontakt med hospital for fysisk og psykisk sygdom samt brug af psykolog og privatpraktiserende psykiater det år, de unge fylder 30 år.

Unge, der har været på Julemærkehjem bruger oftere sundhedsvæsenet, når de er 30 år. Procentvis flere unge, der har været på Julemærkehjem, har for eksempel det år, de bliver 30 år, mere end ti besøg hos egen læge (23% over for 14%) og har oftere været indlagt på hospitalet med fysisk sygdom (16% over for 10%) sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem. Det gælder også besøg hos psykiater (12% over for 5%). Der er eksempelvis også procentvis lidt flere unge, der har været på Julemærkehjem, der har henvendt sig i en psykiatrisk skadestue (2% over for 1%), sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Tabel 4.2

Brug af sundhedssystem det år, den unge er 30 år. Unge, der har været på Julemærkehjem, sammenlignet med andre unge.

	Unge, der har været på Julemærkehjem (n=4.149)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem med samme køn og alder (n=16.615)	Unge, der ikke har været på Julemærkehjem, med samme køn, alder, herkomst samt forældres uddannelse, samliv og beskæftigelse (n=16.463)
Antal besøg hos egen læge, %			
0	16,5	22,2	20,1
1-9	60,7	64,2	64,8
10 eller flere	22,9	13,7	15,1
Besøg hos læge på hospital med fysisk sygdom, %			
Nej	55,9	66,8	64,9
Ja	44,1	33,2	35,1
Indlæggelser, fysisk sygdom, %			
Ingen	84,2	90,3	89,7
1-2	13,6	9,0	9,7
3 eller flere	2,2	0,7	0,7
Psykolog, %			
Nej	96,3	97,0	96,4
Ja	3,7	3,1	3,6
Psykiater, privat og/eller på hospital			
Nej	87,8	94,7	93,2
Ja	12,2	5,3	6,8
Psykiater og/eller psykolog (tegn på psykisk mistrivsel)			
Nej	84,6	91,9	90,1
Ja	15,4	8,1	9,9
Indlæggelse på psykiatrisk afdeling			
Ingen	97,6	98,9	98,7
1	1,7	0,7	0,9
2 eller flere	0,7	<0,5	0,5
Psykiatrisk skadestue			
Nej	97,9	99,1	98,8
Ja	2,1	0,9	1,2
Psykiatrisk indlæggelse, skadestue og/eller selvmordsforsøg (tegn på alvorlig psykisk mistrivsel)			
Nej	96,6	98,5	98,2
Ja	3,4	1,5	1,8

Unge, der har været på Julemærkehjem, har godt dobbelt så høje odds for at have tegn på alvorlig psykisk mistrivsel, defineret som at have haft indlæggelse på psykiatrisk afdeling, kontakt til psykiatrisk skadestue og/eller kontakt til hospital efter selvmordsforsøg det år, de bliver 30 år,

sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 2,29; 1,86-2,82). Når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund, har de fortsat knap dobbelt så høje odds for tegn på alvorlig psykisk mistrivsel som 30-årige sammenlignet med andre unge (OR 1,95; 1,59-2,38).

Tilsvarende har unge, der har været på Julemærkehjem, dobbelt så høje odds for at have tegn på psykisk mistrivsel, defineret som kontakt til psykolog eller besøg hos psykiater det år, de bliver 30 år, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem (OR 2,07; 1,88-2,29). Når vi tager højde for socioøkonomisk baggrund, har de godt halvanden gang så høje odds for tegn på psykisk mistrivsel som 30-årige sammenlignet med andre unge (OR 1,67; 1,51-1,84).

Sammenfatning

Rapporten er baseret på oplysninger om 15.737 unge, der har været på Julemærkehjem i perioden 1992-2017, og to sammenligningsgrupper af unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Den ene sammenligningsgruppe har samme køns- og aldersfordeling som unge på Julemærkehjem, i alt 63.024 unge. Denne gruppe anvendes til at karakterisere unge, der kommer på Julemærkehjem, samt til at beskrive, hvordan gruppen af børn på Julemærkehjem klarer sig sammenlignet med andre unge.

Den anden sammenligningsgruppe har samme køn, alder og socioøkonomisk baggrund som unge på Julemærkehjem, i alt 63.291 unge. Denne gruppe anvendes til at beskrive, hvordan gruppen af børn på Julemærkehjem ud fra deres socioøkonomiske baggrund forventes at klare sig sammenlignet med andre unge.

Karakteristik af børn, der kommer på Julemærkehjem

De fleste børn er i alderen 11 til 14 år, når de er på Julemærkehjem. Lidt flere piger end drenge kommer på Julemærkehjem, og 5% af børnene har anden herkomst end dansk. Børn, der kommer på Julemærkehjem har ikke samme socioøkonomisk/demografisk baggrund som børn, der ikke har været på Julemærkehjem. For eksempel er færre af børnene indvandrere eller efterkommere, og flere er enebørn sammenlignet med børn, der ikke har været på Julemærkehjem. Desuden har forældre til børn, der er på Julemærkehjem, lidt flere socioøkonomiske udfordringer, idet procentvis færre har en uddannelse, flere er uden for arbejdsmarkedet, og flere bor ikke med barnets anden forælder. Børn, der kommer på Julemærkehjem, har tillige oftere fysiske eller mentale diagnoser.

Hvordan går det unge, der har været på Julemærkehjem på længere sigt?

Når de unge, der har været på Julemærkehjem, afslutter grundskolen, har godt halvdelen mindst karakteren 02 i samlet gennemsnit af dansk og matematik, mens knap hver tredje ikke har alle afsluttende karakterer i dansk og matematik. 18 år gamle er knap to ud af tre unge, der har været på Julemærkehjem, i gang med en ungdomsuddannelse, hyppigst en erhvervsuddannelse, og ligeledes knap to ud af tre bor hjemme hos deres forældre. 25 år gamle har knap halvdelen af de unge gennemført en uddannelse ud over grundskolen, knap halvdelen lever af indtægt fra arbejde og cirka hver fjerde af overførselsindkomst, oftest kontanthjælp. 30 år gamle er disse andele steget til, at godt halvdelen lever af indtægt fra arbejde, mens hver tredje lever af overførselsindkomst, igen oftest kontanthjælp. Knap hver anden ung, der har været på Julemærkehjem, bor i 30-årsalderen med en partner.

Samlet set er der færre unge, der har været på Julemærkehjem, der afslutter skolen med et godt fagligt resultat, og færre, der gennemfører en uddannelse, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem. Nogenlunde samme andel af de unge, der har været på Julemærkehjem, er på arbejdsmarkedet det år, de bliver 25 år, men til gengæld er færre under uddannelse og flere lever af overførselsindkomst sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem. Det år, de unge bliver 30 år, er der færre unge, der har været på Julemærkehjem, der er i beskæftigelse, og færre, der bor med en partner, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Unge i alderen 18, 25 og 30 år, der har været på Julemærkehjem, bruger oftere sundhedsvæsenet, for eksempel egen læge, speciallæger i og uden for hospital, psykiatriske afdelinger og psykologer. De må derfor antages af have en højere fysisk og psykisk sygelighed end unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Når der tages højde for at unge, der har været på Julemærkehjem som børn, har en anden socioøkonomisk/demografisk baggrund, mindskes forskellen til unge, der ikke har været på Julemærkehjem noget. For mange af de målte sociale og helbredsmæssige forhold i 18-, 25- og 30-årsalderen gælder dog, at de unge, der har været på Julemærkehjem, selv når der tages højde for disse forhold, har 1,5-2 gange større odds for en mindre god situation, for eksempel ikke at gennemføre uddannelse og ikke at være i arbejde, sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

På alle tre alderstrin identificeres blandt unge, der har været på Julemærkehjem som børn, et stort mindretal, der virker til at være marginaliseret tidligt i uddannelsessystemet og/eller på arbejdsmarkedet. Disse unge har enten ikke afsluttet grundskolen med alle karakterer i dansk og matematik, er meget tidligt ude af uddannelsessystemet (ved 18 år) og/eller er på kontanthjælp (25 og 30 år gamle). En del flere unge, der har været på Julemærkehjem, viser tegn på alvorlig psykisk mistrivsel (målt som indlæggelse på psykiatrisk afdeling, kontakt til psykiatrisk skadestue og/eller indlæggelse efter forsøg på selvmord). Det kan derfor undre, at andelen af unge, der har været på Julemærkehjem, der har set en psykolog, ikke er meget større sammenlignet med unge, der ikke har været på Julemærkehjem.

Unge, der kommer på Julemærkehjem, adskiller sig formentlig ikke kun fra andre unge med hensyn til socioøkonomisk baggrund og sygelighed, men også for eksempel på to centrale parametre som trivsel og vægt. Det vil derfor være relevant med undersøgelser, der sammenligner unge, der har og ikke har været på Julemærkehjem med samme vægt og trivselsproblematikker i barnealderen.

Denne undersøgelse peger på, at Julemærkehjemmene huser en gruppe af børn og unge med mange udfordringer, dels i form af en lav socioøkonomisk position, men også med faglige og helbredsmæssige udfordringer. Julemærkehjemmene må således siges at ramme en sårbar målgruppe med deres indsats. Resultaterne fra denne undersøgelse tyder på, at man bør være opmærksom på, at Julemærkehjemmenes indsats ikke står alene, hvis det skal sikres, at den gruppe af unge, som får muligheden for at komme på et Julemærkehjem, skal opnå sociale, uddannelsesmæssige, helbredsmæssige og trivselsmæssige resultater svarende til den øvrige population af børn og unge.